

KATEDRA TEORIE KULTURY FILOZOFICKÉ FAKULTY UNIVERZITY KARLOVY

Autor práce: Bc. Kristýna Řeháčková

Název práce: *Kultura a umění nativního amerického severozápadu*

Vedoucí práce: PhDr. Václav Soukup, CSc

Oponent práce: PhDr. Martin Soukup, Ph.D

POSUDEK RIGORÓZNÍ PRÁCE

Předmětem rigorózní práce Mgr. Kristýny Řeháčkové je teoretická analýza kulturní oblasti amerického Severozápadního pobřeží Ameriky s důrazem na popis a interpretaci indiánského umění kmene Sališů. Zvláštní pozornost je věnována studiu uměleckých tradic amerických indiánů z hlediska současných revitalizačních procesů a roli, kterou umělecké artefakty sehrávají v rámci komerčního využití nativního kulturního dědictví. Takto formulované téma je v naší odborné literatuře z kulturologického hlediska téměř nezpracované a je jej možné považovat za cenný příspěvek k antropologii umění a antropologii turismu. Práce tvořivým způsobem dále rozvíjí autorčinu diplomovou práci, která byla inspirována jejím pobytem v americkém Seattlu a rezervaci kmene Puyallupů. Nový rozměr jejím empirickým výzkumům, využívajícím zúčastněné pozorování a rozhovory s informátory, dává zejména řešení otázky, jakou roli hrají nativní umělecké artefakty v podpoře turismu a analýza přístupu současných Sališů k turismu.

Práci tvoří čtyři tematicky samostatné části, ve kterých autorka systematicky analyzuje a tvořivě interpretuje různé dimenze nativní kultury indiánů Severozápadního pobřeží. V úvodní části práce stručně a pregnantně formuluje cíle, motivy a metodiku své práce, včetně formulace výchozích hypotéz a konceptualizace ústředních kategorií – pojmů kultura a umění. Pozornost zde věnuje také stručnému shrnutí dosavadního stavu zkoumané problematiky. Po této nezbytné teoretické a metodologické expozici autorka otevírá ústřední problémové okruhy první části své diplomové práce. Systematicky popisuje přírodní a kulturní specifika Severozápadního pobřeží, průběh jeho osídlení, sociální strukturu a organizaci zdejších indiánských kmenů a typické rysy jejich materiální a duchovní kultury. V souladu s cíli své práce provádí formální analýzu umění amerického Severozápadního

pobřeží s důrazem na umělecké styly. V ohnisku jejích analýz stojí zejména totemové sloupy, masky, nástěnné malby, domy, kánoe, košíky a další artefakty typické pro tuto kulturní oblast. Ve druhé části své práce diplomantka obrátila svojí pozornost k důsledkům, které měl kulturní kontakt nativních obyvatel Severozápadního pobřeží s bílými kolonizátory pro jejich kulturu a umění. Zkoumané téma vhodně zužuje na analýzu kulturního turismu a polemiky, které mezi sebou vedou soudobí historici umění, jež se pokouší zasadit proměny autenticity indiánských artefaktů do širších akulturačních souvislostí. Velmi podnětné jsou z tohoto hlediska pasáže věnované první a druhé vlně dekontextualizace indiánských uměleckých artefaktů a následné renesanci nativního umění Severozápadního pobřeží. Za inspirativní je možné označit třetí část disertační práce, která je věnovaná současné sališské kultuře a umění. Autorka se zde opírá nejen o teoretické prameny, ale také o vlastní empirickou zkušenost, kterou získala v průběhu svého terénního šetření v indiánských rezervacích. Prezентuje zde různé typy současných sališských umělců a jejich snahu přenést nativní umění do veřejného prostoru. Na příkladě konkrétní tvorby sališských umělců ilustruje, jakým způsobem spojují indiáni tradiční výtvarné postupy a kulturní symboliku s moderními technologiemi a médii. Za autorsky inovativní je možné označit čtvrtou část disertační práce, v níž Mgr. Řeháčková rozpracovala problematiku turismu a jeho vlivu na revitalizaci sališské kultury jak z perspektivy turistů, tak z pohledu nativních obyvatel. V závěru práce autorka kriticky a současně tvořivě uplatnila esej Zdeňka Salzmana „Jak se antropolog dívá na výtvarné umění“. To jí umožnilo výstižně shrnout vlastní závěry na téma kladného a záporného vlivu turismu na nativní umění a kulturu a poté odpovědět na základní hypotézy své práce.

OTÁZKY K OBHAJOBĚ:

1. Pomáhá prezentace nativních artefaktů v současné době integraci Sališů do majoritní společnosti?
2. Jsou nativní umělecké artefakty optimálně využívány v komerční sféře?

CELKOVÉ HODNOCENÍ:

Konstatuji, že práce splňuje požadavky kladené na rigorózní práci. Autorka dobře formulovala cíle své práce a zvolila odpovídající metodiku jejího zpracování. Odborný přínos práce je možné vidět jak ve snaze zmapovat aktuální vývojové trendy spjaté s revitalizací

sališské kultury v kontextu nativního umění a turistického ruchu, tak v tvořivé kombinaci teoretické analýzy a vlastního kvalitativního empirického šetření, které autorka realizovala mezi nativními umělci. Autorka prokázala hluboké zaujetí tématem, odbornou erudici a znalost relevantních pramenů. Správně pracovala s odbornou literaturou i vlastními poznatky z terénu. Práce má promyšlenou koncepci, je vybavena odpovídajícím poznámkovým aparátem a nadstandardní obrazovou přílohou, která vhodným způsobem ilustruje prezentované nativní umění. Oceňuji autorčin jazykový styl a schopnost adekvátně zpracovat velmi nosné antropologické a kulturologické téma.

Doporučuji k obhajobě.

V Praze 20.10.2012

PhDr. Václav Soukup, CSc.